

SLOVENE

Političen list za slovenski narod.

Naročnino in inzerat sprejema upravništvo v Katol. Tiskarni Kopitarjeve ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo, rebrankovana pisma ne vsprejemajo.

Uredništvo je v Seme- niških ulicah št. 2. I. 17

Izhajavaak dar, izvzema: nedelje in praznike ol pol 6. uri popoldne.

Štev. 131

V Ljubljani, v četrtek, 11. junija 1903.

Letnik XXXI

Krvavi konec Obrenovičev.

Kralj Aleksander in kraljica Draga umorjena.

Tragična usoda plava od početka sem nad dinastijo Obrenovičev. Knez Miloš je pal kot žrtva morilske roke v parku Topšideru; kralj Milan je umrl v prognanstvu, zapuščen od žene in sina, in mladi kralj Aleksander je pal kot žrtev zarote in ž njim kraljica Draga, njen brat Lunje- vica in sedanji ministerski predsednik srb- ski in še cela vrsta drugih dvorjanov. Kakor se poroča, je padlo zaroti devetnajst oseb.

Z Aleksandrom izgine mlada dinastija Obrenovičev iz zgodovine in na prestol v kraljevem Beogradu je vojaška revolucija posadila pretendenta princa Karađorgje, kateri je potomec nekdanjega Črnega Jurija, borilca za svobodo srbsko

Preobrat v Srbiji ne prihaja čisto ne- pričakovano, kajti vedne premembe v ustavi, vedno kolebanje iz enega ekstrema v drugi ekstrem, je ostala žalostna dediščina kralju Aleksandru po njegovem očetu Milanu.

Obrenoviči so se, žal, preveč igrali z ljudsko dušo in celó državniki, ki so danes sedeli še na ministerskih stolih v vsi oblasti, jutri so že ječali po temnicah.

Črna je zgodovina srbskega dvora. Kri najboljših patrijotov je tekla in solze vdov so rosile srbsko zemljo.

Kraljica Natalija, resna, krepstna žena, ni spadala v okvir srbskega dvora, ker kralj Milan ni poznal krepstnega rodbinskega živ- ljenja, ampak se je udal strastem. Talent je bil kralj Milan, ali svojega bistrega uma ni

uporabljal v blagor srbskega naroda, temveč iskal zabave sebi, svojim nebrzdanim stra- stem, v igri in ženskah.

Tragična usoda in lastna krivda po- gnala ga je dvakrat iz dežele in njegova soproga kraljica Natalija se nahaja sedaj da- leč proč od domovine ter prenaša bridkosti, katere ji je prinesla krona Obrenovičev, s herojičnim zatajevanjem.

Kralj Milan je pred par leti umrl ne- nadoma na Dunaju in njegov sin Aleksander je končal mlado svoje življenje pod smrtno kroglo.

Tako izumira in izumrje rod Obreno- vičev! Mnogo krivic, mnogo gorjâ je nakopičila dinastija Obrenovičev nad srbski narod ali vendar pri prizoru, ko končuje tako mlado življenje v krvi, se nam krči srce in človeško sočutje se nam rodi ob teh visokih mrličih.

Velika je bila krivda nad srbskim na- rodom, krivda očetova ali tudi sinova, a še strašnejša je osveta srbske krvi!

Zgodovina gre svojo pot, in ne vpraša, ali je pot gladka ali gre preko človeških trupel. Brezčutnim srcem riše dogodke v že- lezno ploščo zgodovine

S krvjo nesrečnega Aleksandra je obrizgan prestol srbske kraljevine, črna tema nesreče lega na hišo Obrenovičev — —, iz krvi pa vstaja novi prestol Karađorgjev . . .

Mi imamo le jedno željo: Dosti je krvi, daj Božja previdnost mir Srbiji!

† Aleksander I.

kralj srbski

rojen 14. avgusta 1876. — umorjen 11. junija 1903.

Čuvaj Bog srbski narod!

Najnovejše vesti o umoru.

Dunaj, 11. junija. Uradno se potrjuje, da sta bila danes po noči kralj Aleksander in kraljica Draga umorjena.

Belgrad, 11. junija. Umor se je izvršil med pol 11. in 2. uro danes po noči. Vojaštvo je tiho obkrožilo kraljevo palačo in ustrelilo kralja Aleksandra, kraljico Drago in ministerskega predsednika, generala Markovića, kraljevega poročnika Lazarja Petrovića, bivšega vojnega ministra Milana Pavlovića, brata kraljice Drage poročnika Lunjevica in čuje se, da tudi dve sestri kraljice Drage. Občinstvo je popolnoma mirno zaznalo za dogodke. Velika množica ljudstva hodi po cestah in prireja ovacije novim ministrom, ki se vozijo v kraljevo palačo, kjer ležé trupla umorjenih.

Belgrad, 11. junija. Upor je uprizorila armada, ki je proglasila novim kraljem Petra Karagjorgjevića.

Belgrad, 11. junija. Ustajo je prvi pričel 6 pešpolk, ki je obkrožil kraljevo palačo. Častniki tega polka so udrli v kraljevo palačo, na čelu jim adjutant kraljev Lazarević, ki je razrušil vrata kraljeve spalnice, iz spanja preplašenemu kralju je Lazarević podal odpovedno listino, v kateri je bil tudi stavek, da je njegova ženitev s kraljico Drago prinesla silno nesrečo v Srbijo. Kralj je pograbil listino in jo vrgel na tla, jo pohodil ter zgrabil revolver in ustrelil adjutanta Lazarevića, ki se je zgrudil mrtev kralju pred noge. Na to je skočil pred kralja drugi adjutant, ki je bliskoma pobral listino in jo še enkrat pomolil kralju v podpis. Kralj je skočil preko trupla Lazarevićevega v spalnico kraljice Drage in zaloputnil vrata. Kralj in kraljica sta na pol oblečena bežala po stopnicah. Tu so stali drugi uporni častniki, ki so kralja in kraljico na stopnjicah ustrelili. Zopet drugi častniki so udrli v sobo ministerskega predsednika Markovića in ga ustrelili. Istotako se je zgodilo z vojnim ministrom. Kraljevska telesna straža je hotela kralju pomagati, ter je nastopila proti upornikom. Med tem polkom in ostalimi polki se je vnel krvav boj, v katerem je bilo mnogo vojakov ubitih, med njimi dva polkovnika. Vstaši so v par trenutkih alarmirali ostalo posadko in skoro so bili zmagovalci tudi nad kraljevo telesno stražo. Tudi uporni topničarji so pripeljali svoje topove pred kraljevi konak. Mej tem, ko se je sestavljalo novo ministerstvo, sta hotela pobegniti brata kraljice Drage, ki sta pa bila na cesti ustreljena.

Belgrad, 11. junija. Kralja je ustrelil neki v nemilost padli major. General Petrović je hitel kralju na pomoč, a je bil ustreljen. Ustreljeni so v svojih stanovanjih ministri Marković, Jovan Miljković, Teodorović in njegova hči ter vojni minister. Do opoludne je vojaštvo imelo zasedene ceste. Topove, katere je uporno topničarstvo pripeljalo pred kraljevi konak, je občinstvo okrasilo z zelenjem. Častniki hodijo okolu s čepicami, raz katerih so potrgali znake kralja Aleksandra. Poveljnik dunavske divizije Nikolić je z 8 polkom hitel proti Belemgradu, a pred mestom ga je ustavil nadporočnik Katović z večjim vojaškim oddelkom. Čete so se spoprijele, oba častnika sta mrtva. Tudi v Knez Mihajlovi ulici je bil boj. Ob 2. uri po noči je bila tudi tu zmaga vstašev.

Belgrad, 11. junija. Upor, katerega je pričel 6 pešpolk, se bi bil moral pozneje pričiti, a je bil pospešen radi tega, ker se je bilo bati, da nova skupščina ne uredi kraljevega prestolonasledstva. Tudi se je čulo, da je kapetan Maršićan pričel vohati zaroto. Radi tega je v hipu bruhnila vstaja.

Belgrad, 11. junija. Mrtvi trupli kraljevske dvojice ste v konaku. Kakor je razvidno iz proklamacije, so se vse premembe odpravile, katere je bil kralj povzročil pri zadnjem preobratu.

Belgrad, 11. junija. Petar Karagjorgjević je na poti v Belgrad. Ljudstvo hodi po ulicah in burno kliče „Živio novi kralj!“ Narodne zastave plapolajo raz hiš. Po raznih lokalih svirajo godbe.

Belgrad, 11. junija. Stevilo vseh danes po noči umorjenih oseb je 19.

Belgrad, 11. junija. Novo ministerstvo je izdalo proklamacijo, v kateri pravi, da se je prijateljem dežele posrečilo se združiti in ustanoviti novo vlado, ki upa, da jo vsi miroljubni Srbi podpirajo, da nastane v deželi zopet red in mir. Od kralja Aleksandra razveljavljeno ustavo z dne 6. maja 1901 nova vlada zopet uveljavlja. Skupščina je sklicana na dan 15. junija po Gregorijanskem koledarju. Podpisani so pod proklamacijo novi ministerski predsednik Avakumović, Lj. Kaljević kot minister zunanjih zadev, Stojan Protić, minister notranjih zadev, G. Genčić, minister trgovine, general Jovan Atanacković, vojni minister, dr. V. Velković, finančni minister, polkovnik Aleksander Mašin, kot minister zgradb, Lj. Stojanović in Simković.

Belgrad, 11. junija. Danes je izšla sledeča proklamacija na srbski narod: „Danes po noči sta bila ustreljena kralj Aleksander in kraljica Draga. V tem resnem usodnem trenutku so se prijatelji naše domovine in naroda zjedini in sestavili vlado. Ko vlada to Srbom javlja, je prepričana, da se srbski narod zbere okoli nje in pomaga, da se deželi ohrani mir in pravni red. S tem naznanja vlada, da se ustava iz l. 1901

z vsemi zakoni, ki so bili do 25. marca l. (pravoslavni koledar) v veljavi, zopet vzpostavlja. Skupščina, ki se je bila 24. marca s posebno proklamacijo razpustila, se sklicuje na 2 (14. t. m.) junija v Belgrad. Jovan Avakumović, ministerski predsednik; Ljubomir Kaljević, vnani minister; Stojan Protić, notranji minister; Jurij Genčić, minister trgovine; general Jovan Atanacković, vojni minister; Vojislav Veljković, minister financ; polkovnik Aleksander Mašin, stavbeni minister; profesor Ljubomir Stojanović, naučni minister in Ljubomir Simković, justični minister.

Belgrad, 11. junija. Avakumovića, kateri je podpisan na čelu novega ministerstva, je kralj Aleksander, ko je postal polnoleten, odstavil od ministerstva, ker je že takrat sumil, da je pristaš Karagjorgjevićev.

Belgrad, 11. junija. Napetost proti kralju Aleksandru, katero sta povzročila kraljica Draga in njen brat Lunjevica s tem, da je kraljica Draga z različnimi intrigami hotela svojega brata usiliti za srbskega prestolonaslednika, je zadnji čas vedno bolj naraščala. Kralj Aleksander je bil igrača v rokah te slavohlepne in hinavske ženske, ki je kralja kot vdova inženirja Mašina tako omamila, da jo je povzdignil na kraljevski prestol. Mati kralja Aleksandra, kraljica Natalija je dobila o tem poročila in pisala sinu, da je skrajni čas, da se od Drage loči, nakar bi se Natalija zopet vrnila v Belgrad. Aleksander, katerega je oče Milan silno pokvaril, se ni oziral na materine svete, Lunjevica pa je postal tako predrzen, da kot častnik niti svojih predstojnikov ni hotel več pozdravljati. To je rodilo vedno večji odpor v armadi in kralj Aleksander je moral pasti kot žrtev častihlepnih namenov svoje žene in njenega brata. Tembolj je naraslo ogorčenje proti kralju, ko je pričel vladati z najskrajnejšim terorizmom in je ustavo sistiral. Pri zadnjih volitvah so s tem terorizmom zmagali izključno le pristaši kralja Aleksandra. Kralj Aleksander je vspeh tega terorizma smatral za veliko svojo zmago in se vsled tega čutil popolnoma varnega, tembolj, ker mu je še-le pred par dnevi 800 srbskih pevcev priredilo burne ovacije.

Dunaj, 11. junija. Cesar avstrijski je zaznal o dogodkih v Belemgradu danes pri defiliranju vojakov povodom sv. Rešnjega Telesa procesije. Najpreje je stopil k njemu knez Montenouvo, ki mu je dejal, da ima minister zunanjih zadev grof Goluchovski mu nekaj važnega povedati. Cesar je pokimal, nakar je pristopil k njemu grof Goluchovski in mu poročal o umoru v Belemgradu. Cesar se je stresel in bil vidno konsterniran. Nato se je takoj z grofom Goluchovskim odpeljal na dvor.

Dunaj, 11. junija. Dogodek v Belemgradu se smatra tu splošno za velevažen in pripoznava se, da so Srbi korenito nastopili proti Obrenovićem in avstrijski politiki v Srbiji.

Aleksander Obrenović in Peter Karadjordjević.

Sinočni umor je le zadnje tragično dejanje dolge borbe med rodbinama velikih osvoboditeljev Srbije Črnega Jurija (Karadjordje) in Miloša Obrenovića. Črni Jurij se je početkom preteklega stoletja junaško boril zoper Turka, a nazadnje je omagal in pobegnil v Avstrijo. Boj je slavno nadaljeval Miloš Obrenović in priboril Srbiji večjo svobodo. Ko se je Črni Jurij vrnil v domovino, so ga zavratno umorili. Miloš je l. 1817 postal knez, l. 1830 dedni knez, l. 1835. je dal ustavo. Obrenović so vladali do l. 1842., a kruto in tiransko. Zato je l. 1842. nastal upor in na prestolje prišel sin Črnega Jurija, Aleksander Karadjordjević. A l. 1859. se je Aleksander moral zopet umakniti Obrenovićem. L. 1868. so vsled zarot Karadjordjevićev umorili Mihaela Obrenovića. Toda narod se sedaj ni odločil za Karadjordjeviće, marveč proti njim. Izgnali so jih, skupščina jih je za vselej odstranila od prestola, na prestol pa je poklicala 14letnega vnuka Mihaelovega, Milana. L. 1882. se je Srbija proglasila za kraljestvo in Milan je postal prvi srbski kralj. Dal je l. 1889. kraljestvu novo ustavo, potem pa se, kakor je še vsem v spominu, odpovedal prestolu in se udal pustolovskemu življenju v tujini. Na prestol je prišel mladoletni Aleksander, ki se je l. 1894. proglasil polnoletnim. Oženil se je z Drago Mašin. Ker nista dobila otrok, so nastale velike zadrege radi prestolonasledstva. Kraljica Draga je izkušala pridobiti prestolonasledstvo svoji rodovini, pravijo da svojemu bratu Lunjevici. Ljudstvo se je vedno bolj razburjalo, širila se je nezadovoljnost. Te prilike se je poslužil Petar Karagjorgjević, ki je še vedno gojil nade, da pride s pomočjo Rusije in Črne gore na srbski prestol. Pridobil je zase nezadovoljno armado, ki se je spuntala, umorila kralja in kraljico in res proglasila Petra Karagjorgjevića za kralja. Z Aleksandrom je izumrla rodovina Obrenovićev.

Kralj Aleksander I. je bil rojen 14. avgusta 1876. Vlado je nastopil 6. marca 1889. Leta 1894 se je proglasil polnoletnim. Star je bil zdaj 27 let.